

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

12 iunie 2019

mun. Chișinău

Colegiul Penal în următoarea componență:
președinte:
judecători:

Diaconu Iurie
Catan Liliana
Guzun Ion

examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de inculpat, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 18 februarie 2019, în cauza penală privindu-l pe

TERTIUC Mihail XXXXX, născut la XXXXX,
originar și domiciliat în XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 25.07.2018 – 17.09.2018;

Instanța de apel: 15.10.2018 – 18.02.2019;

Instanța de recurs: 17.05.2019 – 12.06.2019.

Asupra recursului ordinar declarat, în baza actelor din dosar, Colegiul Penal

c o n s t a t ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Ungheni din 17 septembrie 2018, adoptată în conformitate cu art. 364¹ Cod de procedură penală în baza probelor administrate în faza de urmărire penală, Tertiuc M. a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza:

- art. 190 alin. (1) Cod penal la 2 ani închisoare;
- art. 190 alin. (1) Cod penal la 2 ani închisoare;
- art. 190 alin. (1) Cod penal la 2 ani închisoare;
- art. 190 alin. (1) Cod penal la 2 ani închisoare;
- art. 190 alin. (1) Cod penal la 2 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

În baza art. 84 alin. (1) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul total al pedepselor aplicate, lui Tertiuc M. i-a fost stabilită definitiv pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 10 ani, cu executarea acesteia în penitenciar de tip semiînchis.

Acțiunea civilă a fost admisă integral, cu dispunerea încasării din contul inculpatului în beneficiul părților vătămate: Fărîmă Al. - suma de 10500 lei; Teșcureanu I. - suma de 4000 lei; Homelco V. - suma de 44660 lei.

2. Pentru a pronunța sentința, instanța de fond, *în fapt*, a constatat că Tertiuc M., la 30 decembrie 2017, aproximativ la ora 15.00, aflându-se pe str. Suveranității, or. Nisporeni, având scopul însușirii bunurilor altei persoane, sub pretextul perfectării unui permis auto, prin înșelăciune și abuz de încredere, manifestată în comunicarea faptului că este angajat în organele de poliție și că datorită relațiilor de afinitate pe care le are cu un angajat al SIT CCA Ungheni, ar putea determina susținerea examenului pentru primirea permisului de conducere de către Glușco T., intenționat, a dobândit ilegal de la aceasta, suma de 150 euro, la cursul de schimb al unui euro, conform ratei oficiale a BNM, de 20,40 lei, ceea ce constituie suma de 3060 lei, cauzându-i astfel părți vătămăte un prejudiciu material în proporții considerabile. La 14 ianuarie 2018, Tertiuc M., la insistențele părți vătămăte care a realizat că a fost înșelată și care l-a amenințat cu depunerea unei plângeri la inspectoratul de poliție pe faptul acțiunilor ilegale a acestuia, i-a restituit benevol prejudiciul cauzat.

La 2 ianuarie 2018, aflându-se la domiciliu lui Frunze T. din sat. Bălăurești, r-nul Nisporeni, având scopul însușirii bunurilor altei persoane, sub pretextul perfectării unui permis auto, prin înșelăciune și abuz de încredere prezentându-se cu o identitate falsă drept „Mihail Ulinici” și că activează în calitate de inspector de patrulare, susținând că datorită relațiilor cu angajați al SIT CCA Ungheni, ar putea determina susținerea examenului pentru primirea permisului de conducere de către Frunze T., intenționat, a dobândit ilegal de la aceasta, suma de 300 euro, la cursul de schimb al unui euro conform ratei oficiale a BNM de 20,40 lei, ceea ce constituie suma de 6144 lei, cauzându-i astfel părți vătămăte un prejudiciu material în proporții considerabile. La 14 ianuarie 2018, Tertiuc M., la insistențele părți vătămăte care a realizat că a fost înșelată și care l-a amenințat cu depunerea unei plângeri la inspectoratul de poliție pe faptul acțiunilor ilegale a acestuia, a restituit benevol prejudiciul cauzat.

La 26 februarie 2018, ora exactă nu a putut fi stabilită de organul de urmărire penală, aflându-se la domiciliul lui Fărîmă Al. din XXXXX, având scopul însușirii bunurilor altei persoane, prin înșelăciune manifestată în prezentarea cu o identitate falsă drept „Marcel” și că activează în calitate de inspector de patrulare și abuz de încredere, sub pretextul perfectării unui permis de conducere, intenționat, a pretins suma de 500 euro.

În continuare, Tertiuc M. a dobândit ilegal de la Fărîmă Al. la 26 februarie 2018, suma de 150 euro, la cursul de schimb al unui euro conform ratei oficiale a BNM de 20,54 lei, ceea ce constituie suma de 3081 lei și la 27 februarie 2018 suma de 350 euro, la cursul de schimb al unui euro conform ratei oficiale a BNM de 20,60 lei, ceea ce constituie suma de 7210 lei, cauzându-i astfel părți vătămăte un prejudiciu material în proporții considerabile în sumă totală de 10291 lei.

Tot inculpatul, în baza unei intenții infracționale distincte, la 26 februarie 2018, ora exactă nu a putut fi stabilită de organul de urmărire penală, aflându-se la domiciliul lui Teșcureanu I. din sat. Isaicani, r-nul Nisporeni, având scopul însușirii bunurilor altei persoane, prin înșelăciune manifestată în prezentarea cu o identitate falsă drept „Marcel” și că activează în calitate de inspector de patrulare și abuz de încredere, sub pretextul restituirii în timp de două trei zile, intenționat, a dobândit ilegal de la Teșcureanu I., suma de 1600 lei, cauzându-i astfel părți vătămăte un prejudiciu material efectiv.

Tot inculpatul, în baza unei intenții infracționale distincte, în perioada lunilor ianuarie - februarie 2018, data și ora concretă nu a putut fi stabilită de organul de urmărire penală, aflându-se pe XXXXX, având scopul însușirii bunurilor altei persoane, sub pretextul perfectării unui permis auto, prin înșelăciune manifestă în comunicarea faptului că activează în cadrul organelor poliției și că în virtutea relațiilor avute dispune de influență asupra conducătorului SIT CCA Ungheni și abuz de încredere, prezentându-se cu o identitate falsă drept „Marcel”, intenționat, a dobândit ilegal de la Homelco V., 1800 lei și 2000 euro, la cursul mediu de schimb pentru perioada comiterii infracțiunii al unui euro conform ratei oficiale a BNM de 20,63 lei, ceea ce constituie suma de 41,260 lei, cauzându-i astfel părți vătămăte un prejudiciu material în proporții considerabile în sumă totală de 43,060 lei.

Pe baza stării de fapt expuse mai sus, confirmată de probele administrate, instanța a reținut că, *în drept*, faptele inculpatului pe toate epizodele întrunesc elementele constitutive ale infracțiunilor prevăzute de art. 190 alin. (1) Cod penal, *escrocheria, adică dobândirea ilicită prin înșelăciune și abuz de încredere a bunurilor proprietarului, cu cauzarea unor daune considerabile acestora.*

3. Legalitatea și temeinicia sentinței de condamnare în termenul și modul prevăzut de art. 401-402 Cod de procedură penală, a fost contestată cu apel de către avocatul Marian I. în interesele inculpatului, care a solicitat casarea parțială a acestei, în partea stabilirii pedepsei, cu aplicarea în privința lui Tertiuc M. a unei pedepsei mai blânde prin prisma art. 90 Cod penal.

În motivarea cererii de apel, avocatul apelant a invocat că sentința pronunțată este ilegală și neîntemeiată în partea stabilirii pedepsei, dat fiind că Tertiuc M. a acceptat judecata în baza probelor administrate în faza de urmărire penală, adică în ordinea art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală, și acesta beneficiază de o reducere cu o treime a limitelor prevăzute de lege în cazul pedepsei cu închisoarea, adică limita maximă de 3 ani, se va reduce cu o treime și va constitui 2 ani, iar limita minimă va fi de 3 luni închisoare.

Astfel, în conformitate cu prevederile art. 78 alin. (1) lit. a) Cod penal, în cazul în care instanța constată circumstanțe atenuante la săvârșirea infracțiunii, pedeapsa principală se reduce sau se schimbă după cum urmează: minimul pedepsei cu închisoare prevăzut la articolul corespunzător din Partea specială a prezentului cod este mai mic de 10 ani, pedeapsa poate fi redusă până la acest minim, și în cazul dat era necesar aplicarea acesteia.

4. Prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 18 februarie 2019, pronunțată integral la 18 martie 2019, apelul declarat de avocatul Marian I. a fost admis, cu casarea parțială a sentinței în partea stabilirii pedepsei și pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri, prin care lui Tertiuc M. în baza:

- art. 190 alin. (1) Cod penal i-a fost stabilită pedeapsa de 2 ani închisoare;
- art. 190 alin. (1) Cod penal i-a fost stabilită pedeapsa de 2 ani închisoare;
- art. 190 alin. (1) Cod penal i-a fost stabilită pedeapsa de 2 ani închisoare;
- art. 190 alin. (1) Cod penal i-a fost stabilită pedeapsa de 2 ani închisoare;
- art. 190 alin. (1) Cod penal i-a fost stabilită pedeapsa de 2 ani închisoare.

În baza art. 84 alin. (1) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor aplicate, lui Tertiuc M. i-a fost stabilită definitiv pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 6 ani, cu executarea acesteia în penitenciar de tip semiînchis.

În rest, celelalte dispoziții ale sentinței au fost menținute fără modificări.

5. În partea descriptivă a deciziei, instanța de apel a consemnat că instanța de fond a stabilit corect starea de fapt și de drept ce corespunde probelor din dosar, just încadrând acțiunile inculpatului în baza dispozițiilor din art. 190 alin. (1) Cod penal, pe toate epizodele incriminate acestuia prin rechizitoriu, însă pedeapsa pentru infracțiunile comise de Tertiuc M. este prea aspră în raport cu infracțiunile comise și personalitatea inculpatului. Prin urmare, s-a reținut că la aprecierea măsurii și mărimii pedepsei, instanța de fond nu a luat în considerare în deplină măsură caracterul și gradul de pericol social al infracțiunilor săvârșite și circumstanțele comiterii acestor infracțiuni.

La stabilirea pedepsei, instanța de apel a ținut cont de caracteristica negativă a inculpatului, de faptul că acesta a acceptat judecata în baza probelor administrate în faza de urmărire penală, iar în baza art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală dânsul va beneficia de o reducere cu o treime a limitelor prevăzute de lege în cazul pedepsei cu închisoarea, deci limitele pentru individualizarea pedepsei vor fi următoarele: limita maximă de 3 ani, se va reduce cu o treime și va constitui 2 ani, iar limita minimă va fi trei luni închisoare.

În acest sens, Colegiul a menționat că reieșind din gravitatea infracțiunilor incriminate care fac parte din categoria infracțiunilor mai puțin grave, gradul prejudiciabil al faptelor săvârșite și persoana inculpatului Tertiuc M., atitudinea acestuia după comiterea infracțiunii, atitudinea acestuia față de faptele comise, antecedentelor penale nestinse, recunoașterea vinovăției în ședință judiciară, instanța legal a aplicat o pedeapsă sub formă de închisoare, considerând întemeiat că în cazul de față este rațional să aplice pedeapsa cu închisoarea la limita maximă prevăzută de art. 190 alin.(1) Cod penal, cu respectarea prevederilor art. 364¹ alin.(8) Cod penal, pentru fiecare episod în parte, însă prin aplicarea art. 84 Cod penal, definitiv inculpatului urmează a-i fi redozată pedeapsa de la 10 ani la 6 ani, cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

Instanța de fond eronat la individualizarea pedepsei a indicat ca circumstanță agravantă săvârșirea infracțiunii de către o persoană care anterior a fost condamnată pentru infracțiuni similare, deoarece potrivit rechizitoriului în privința lui Tertiuc M. circumstanțe agravante nu s-au stabilit, astfel instanța de apel a exclus această circumstanță agravantă.

6. La 25 aprilie 2019, nefiind de acord cu soluția pronunțată de instanța de apel, inculpatul a contestat cu recurs ordinar decizia Curții de Apel solicitând casarea acesteia, cu remiterea cauzei la rejudecare. În cererea depusă recurentul face trimitere la mai multe norme penale și procesual-penale, care în opinia lui au legătură directă cu cauza deferită judecătii, menționând că instanțele nu au acordat suficientă atenție circumstanțelor cauzei și au pronunțat soluția de condamnare în privința inculpatului vădit neîntemeiat.

7. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, procurorul a depus referință prin care menționează că recursul inculpatului urmează a fi declarat inadmisibil, deoarece este tardiv.

8. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat, în raport cu

actele cauzei, Colegiul Penal conchide asupra inadmisibilității acestuia, pentru următoarele motive.

Potrivit dispoziției art. 432 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, instanța de recurs, examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care constată că recursul este declarat peste termen.

Din actele cauzei se constată că inculpatul, la 25 aprilie 2019, a declarat recurs ordinar solicitând casarea deciziei instanței de apel cu remiterea cauzei la rejudecare. În argumentarea acestei soluții, partea menționează că instanțele de fond nu au ținut seama de mai multe norme penale și procesual-penale și au pronunțat arbitrar o sentință de condamnare în privința lui, stabilindu-i pedeapsa definitivă de 6 ani închisoare, cu executarea acesteia în penitenciar de tip semiînchis.

Una din cerințele obligatorii, la depunerea recursului, se referă la respectarea termenului de declarare a acestuia de către titularii cererii respective. În corespundere cu prevederile art. 422 Cod de procedură penală, termenul de declarare a recursului este de 30 de zile de la data pronunțării deciziei instanței de apel. Ca atare, termenul de recurs are caracter imperativ, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac, iar recursul declarat după expirarea termenului se consideră ca tardiv, deoarece legea procesual-penală nu prevede posibilitatea de repunere în termen a recursului.

În același context se relevă că, potrivit dispozițiilor art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală: „în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.”

Reieșind din actele cauzei se constată că decizia instanței de apel, contestată de recurent, a fost pronunțată integral la 18 martie 2019. Totodată, se relevă că la ședința de judecată din 18 februarie 2019, a fost pronunțat dispozitivul deciziei nominalizate, iar potrivit procesului-verbal se constată că inculpatul nu a fost prezent, dar apărătorul acestuia, Cojocari D., s-a prezentat (f.d. 254, vol. II). Inculpatul a menționat că este în imposibilitate de a se prezenta la ședința din 18 februarie 2019, din motive de sănătate, refuzând escortarea din penitenciar. La această ședință părțile au fost înștiințate despre data pronunțării integrale a deciziei – 18 martie 2019, iar la data nominalizată s-a prezentat doar procurorul, acestuia fiindu-i înmănată copia deciziei integrale (f.d. 267, vol. II). Prin scrisoarea anexată la fila dosarului 268, vol. II, datată cu 25 martie 2019, se constată că instanța de apel i-a expediat copia deciziei motivate și inculpatului Tertiuc M. în instituția penitenciară în care acesta era deținut.

Potrivit celor stipulate în art. 319 alin. (2) Cod de procedură penală, partea prezentă la un termen de judecată nu mai este citată pentru termenele ulterioare, chiar dacă va lipsi la vreunul dintre aceste termene. Din economia acestei norme, se desprinde faptul că, dacă partea, cunoscând despre data următoarei ședințe, însă nu se prezintă la aceasta, consecințele neprezentării îi sunt imputabile, iar despre rezultatele ședinței partea urmează să se documenteze individual. Or, cele consemnate supra sunt subsecvente și speței date, adică faptul că inculpatul nu s-a prezentat la ședința de judecată la care a fost pronunțat

dispozitivul și decizia integrală a instanței de apel, nu îl absolvă de a declara în termen recursul ordinar.

În același context, este important de a menționa că, la pronunțarea hotărârii integrale legea nu solicită obligatoriu prezența părților, iar pentru părțile care nu s-au prezentat la pronunțarea sentinței, se consideră că au luat cunoștință de conținutul hotărârii motivate la data pronunțării, mai mult că hotărârile se plasează pe portalul web al instanței de judecată, astfel devenind publice pentru toți. Călăuzitoare în acest sens este și practica judiciară, potrivit căreia s-a statuat că neprezentarea părților, care au fost legal citate la ședința de judecată, dar s-au eschivat de a se prezenta, termenul de atac și pentru acestea oricum se calculează din momentul pronunțării hotărârii integrale.

Potrivit ștampilei de pe recursul inculpatului, se constată că acesta a fost înregistrat la Curtea Supremă de Justiție la 2 mai 2019 (f.d. 3, vol. III) fiind depus prin intermediul oficiului poștal la 25 aprilie 2019, adică cu depășirea vădită a termenului prevăzut de lege pentru declararea acestuia de 30 zile.

Pe cale de consecință, având în vedere cele consemnate supra, Colegiul reține că, în cauza deferită judecării, termenul de declarare a recursului a fost omis de către recurent, respectiv argumentele aduse de acesta în cererea de recurs nu vor fi preluate pentru examinare, partea fiind decăzută din dreptul de a exercita această cale de atac.

Relevante în acest sens sunt și unele aspecte ale principiului securității raporturilor juridice ce se conțin în hotărârea CtEDO din 05 iunie 2012 în cauza *Ghinea contra Moldovei*, unde s-a statuat că: „... *principiul egalității armelor, care reprezintă unul din elementele noțiunii mai largi a procesului echitabil – presupune că fiecare parte beneficiară de o posibilitate rezonabilă de ași prezenta cazul în condițiile, că nu ar pune-o într-un dezavantaj substanțial în raport cu cealaltă parte.*” Prin alte cuvinte, aplicarea regulilor referitoare la termenele limită este de natură să aducă atingere principiului egalității armelor în cazul în care părțile nu beneficiază de aceleași mijloace pentru a-și susține argumentele în fața instanței.

9. În temeiul art. 432 alin. (1) – (2) pct. 2) Cod de procedură penală, Colegiul Penal

d e c i d e :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de inculpatul Tertiuc Mihail XXXXX, împotriva deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 18 februarie 2019, în propria cauză penală, ca fiind declarat peste termen.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 12 iunie 2019.

Președinte

Diaconu Iurie

Judecător

Catan Liliana

Judecător

Guzun Ion